

POLITICI DE SPRIJINIRE A ECOTURISMULUI ÎN PARCUL NAȚIONAL PIATRA CRAIULUI

Lector univ dr. Carmen NASTASE

Universitatea "Ștefan cel Mare" Suceava, România

Abstract

Promoting the concept and development of ecotourism for the support of nature conservation means: promoting the ecotourism concept and principles at the local, regional and national level; promoting ecotourism as a tool for nature conservation; promoting the natural and traditional values that respect nature, as tourism attractions; involving local communities in ecotourism services and infrastructure development; promoting the ecotourism as a tool to generate income for local communities; encouraging tour operators to use local services; developing and maintaining a quality service system in ecotourism.

Piatra Craiului National Park has a unique natural and cultural heritage that has an excellent chance of becoming a special attraction for the international tourist market, considering the current international trend of increasing the appeal of nature related destinations. Therefore, Romania has to conserve this natural heritage for a long term development and conservation policy.

Key words: cultural heritage, ecotourism, quality service.

JEL classification: H00, L83, Q23, Q57.

1. INTRODUCERE

Parcul Național Piatra Craiului (PNPC) este înființat în 1990 iar primele structuri de administrație s-au stabilit în 1999 în cadrul proiectului Managementul Conservării Biodiversității. Conform prevederilor OUG 236 (art.5 alin. 2 Anexa 1) privind regimul ariilor protejate naturale, PNPC face parte în ansamblu din categoria parcurilor naționale dar cuprinde în granițele sale diferite categorii de arii protejate, ce au drept scop protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de altă natură, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice. În perimetrul parcurilor naționale sunt admise doar activitățile tradiționale practicate numai de comunitățile din zona parcului național, activități tradiționale ce vor fi reglementate prin planul de management.

PNPC se întinde pe o suprafață de 14800 ha suprapunându-se fidel peste masivul Piatra Craiului cu includerea în granițele sale a satelor Măgura și Peștera și a unei porțiuni a cheilor Dâmboviței. Acesta are o suprafață relativ mică iar acest lucru, conjugat cu specificul zonei îl face vulnerabil la creșterea necontrolată a fluxului turistic și la influențele externe inclusiv la dezvoltările noi de orice tip.

Suprafața parcului este împărțită din punct de vedere a importanței și a măsurilor de protecție care trebuie luate în mai multe zone: Rezervația științifică, Zona centrală a parcului, rezervațiile naturale, zona de categoria IV IUCN. Clasificarea aceasta are desigur un rol determinant și constituie suportul zonării activităților turistice de pe suprafața parcului

2. ECOTURISMUL ÎN PARCUL NAȚIONAL PIATRA CRAIULUI

Managementul PNPC urmărește și menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

La nivel național ecoturismul se află într-o fază incipientă caracterizată prin existența în diferite zone ale țării de "nuclee" de ecoturism. Există diverse grupuri de inițiativă la nivel național care doresc să promoveze ecoturismul, PNPC este implicat în colaborarea cu un astfel de grup de inițiativă a cărui program este intitulat sugestiv "Descoperă Eco-România". În actuala conjunctură guvernamentală există interes la nivelul Ministerului Turismului în promovarea și susținerea de programe și activități în domeniul *ecoturismului*. Desigur în Parcul Național Piatra Craiului care intră în categoria ariilor protejate a căror scop principal este conservarea biodiversității, dezvoltarea activităților turistice se va face cu parcurgerea unor filtre bine stabilite, obținute în urma suprapunerii tuturor studiilor de teren și monitorizărilor desfășurate de administrație și specialiști.

Factorii interesați în promovarea turismului în zonă și parteneri actuali sau viitori sunt:

1. Asociațiile de turism rural și proprietarii individuali de pensiuni (Ex: ANTREC)

2. Asociații de ecoturism apărute în zonă

3. Ministerul Turismului
4. Comunitățile locale (autoritățile locale) din perspectiva posibilei dezvoltări a serviciilor în general și a turismului în particular (generatoare de locuri de muncă și venituri în comunitate)
5. Agenții și operatori de turism regionali (care ar dori să organizeze tururi în zonă).
6. Biroul de promovare a turismului din cadrul consiliului județean Brașov
7. RNP prin Ocoalele Silvice Zărnești și Rucăr
8. Parcul Național Piatra Craiului
9. Diferite asociații profesionale (Ex:Asociația Ghizilor Montani)
10. Întreprinzători particulari.

3. METODOLOGIA DE IMPLEMENTARE A ECOTURISMULUI

Un important factor de susținere a activităților ecoturistice îl constituie interesul crescut la nivel mondial pentru acest gen de activitate. Un număr tot mai mare de turiști se orientează spre practicarea ecoturismului și doresc să se implice în acest fel în acțiuni de conservare a naturii, de apreciere și promovare a modului de viață tradițional, a obiceiurilor și tradițiilor locale valoroase.

Cea mai la îndemână metoda de a cunoaște caracteristicile, structura activităților turistice în PNPC este monitorizarea turismului prin sondaje efectuate pe bază de chestionare. Chestionarele se adresează turiștilor întâlniți în parc iar completarea, centralizarea și interpretarea rezultatelor duc la conturarea imaginii activităților și facilităților turistice din parc și din comunitățile locale.

O primă rundă de monitorizare a activităților turistice s-a desfășurat în anul 2000 când s-a urmărit obținerea aprecierii cantitative cât și calitative a fluxului turistic în zonă. Aceste prime rezultate ne ajută la înțelegerea fenomenului turistic în Piatra Craiului și de asemenea ne prezintă segmentele de piață deficitare care necesită dezvoltare. În vederea dezvoltării acestor segmente vom încerca să stabilim cele mai la îndemână soluții în prezenta strategie de turism.

Pe parcursul aplicării strategiei de turism, "monitorizarea turismului" devine un important instrument de control al eficacității acesteia și asigură feed-backul permanent necesar corectării din mers a strategiei. Desigur, monitorizarea turiștilor are în mod necesar un caracter permanent și devine un instrument necesar păstrării echilibrului fragil între scopul principal al existenței PNPC (conservarea biodiversității) și dezvoltarea turismului în zonă.

Conform sondajului menționat mai sus, anual Parcul Național Piatra Craiului este vizitat de circa 90000 turiști. Privind motivele venirii în Piatra Craiului acestea sunt în ordinea importanței după cum urmează: Muntele, Natura, Evadare din oraș, pentru a fi singur, pentru a fi cu familia, pentru a campa. Astfel enumerarea relevă faptul că cele mai frecvente motive ale vizitării sunt legate de unicitatea reliefului și naturii în Piatra Craiului.

Din totalul turiștilor circa 48% sunt tineri între 18-29 ani, 45% au vârste cuprinse între 30-49 ani, iar 6% sunt tineri sub 18 ani. Un aspect important este durata vizitei în parc: 17% din turiști stau o zi sau mai puțin, 44% între două și trei zile, 30% stau între patru zile și o săptămână. Numai 9% din turiști stau mai mult de o săptămână.

Vizavi de acomodarile folosite, 64% din turiști folosesc camparea la cort, iar dintre aceștia 24% nu folosesc zonele quasiorganizate pentru campare (Plaiul Foi, Curmătura, Brusturet) Din totalul turiștilor numai 9% folosesc acomodarile (pensiunile) din comunitățile locale, restul de 27% înnoptează la cabanele montane și refugiile alpine.

Dintre vizitatorii parcului, circa 65% menționează zona de creastă, împărțită în două sectoare, ca fiind destinația principală a vizitei, trecerea prin această zonă având un caracter pasager în timp ce zonele unde se înregistrează durate mai lungi de ședere sunt cele tradiționale pentru campări: Plaiul Foi, Brusturet, Curmătura.

Un aspect important al structurii turismului în Piatra Craiului îl constituie proporția relativ scăzută a turiștilor străini care vizitează PNPC (4%). Din cauza acestui procent mic, evaluarea fenomenului turistic este semnificativă numai pentru turiștii români.

Analiza SWOT pentru Parcul Național Piatra Craiului:

Puncte tari:	Puncte slabe:
• Parcul este ușor accesibil cu mijloace auto și pe calea ferată; • Existența reliefului și a peisajelor deosebite; • Biodiversitatea prezentă în zonă, incluzând flora și fauna deosebită, pădurile virgine; • Mod de viață tradițional în comunitățile locale; • Practici agricole tradiționale; • Aspectul aparte și tradițiile arhitecturale din comunități; • Partenerii implicați în Proiectul Conservării Biodiversității;	• Lipsa unor elemente cheie în infrastructura specifică turismului incluzând informarea și interpretarea; • Caracterul haotic al turismului în PNPC la ora actuală și impactul asupra biodiversității; • Lipsa unei strategii la nivel zonal și național care să asigure promovarea ecoturismului în ariile protejate; • Lipsa unui program național de educație ecologică; • Starea improprie a infrastructurii generale a zonei: drumuri- transport; • Gradul scăzut de folosire a acomodarilor din

• Popularitatea de care se bucură masivul Piatra Craiului; • Populația de carnivore mari este recunoscută național și internațional; • Parcul poate suporta un număr destul de mare de activități în aer liber cu impact redus asupra mediului, începând cu plimbările, drumețiile, alpinismul și până la ski de tură, ski fond și speologie.	comunitățile locale de către vizitatorii PNPC; • Lipsa unor programe turistice mai complexe care să atragă diverse categorii de vizitatori; • Nivelul scăzut al cheltuielilor făcute de turiști în zonă; • Fonduri insuficiente pentru dezvoltarea unui program complex de management al turismului; • Caracterul neatractiv al orașului Zărnești, poartă principală de intrare în parc, rezultat al declinului industrial.
Oportunități: • Dezvoltarea ecoturismului pe plan mondial; • Posibilitatea vizitatorilor internaționali de a contribui mai mult la revenirea economiei locale și la finanțarea parcului; • Existența unor nuclee de ecoturism: Zărnești, agroturism: în imediata apropiere a Parcului (Bran-Moieciu); Posibilitatea de a încheia parteneriate cu Ministerul Turismului și GIE; • Existența birourilor județene de promovare a turismului; • Vecinătatea Castelului Bran; • Existența proiectului Carnivore Mari în Zonă; • Creșterea interesului pentru activități recreative în aer liber; • Dezvoltarea industriei alimentare locale; • Existența de nișe pentru dezvoltarea unor produse turistice cu impact redus asupra mediului, specifice ecoturismului sau cu caracter mai general; • Noi posibilități de marketing, în special pe Internet care permite accesul pe piețe internaționale aflate în căutare de noi destinații turistice la costuri foarte reduse; • Rolul parcului în promovarea și managementul ecoturismului prin activități proprii și prin intermediul parteneriatelor.	Amenințări: • Construcțiile necontrolate și care nu țin cont de aspectul tradițional al zonelor montane; • Alterarea zonelor naturale prin apariția de unități industriale (ex. ind. extractivă); • Exploatarea resurselor naturale fără un regim strict de control (ex. exploatarea pădurilor fără respectarea regimului silvic), braconajul; • Gestionarea defectuoasă a unor suprafețe de pădure și a fondurilor de vânătoare; • Creșterea peste măsură a numărului de animale domestice care pășunează în zonele alpine; • Creșterea numărului de case de vacanță și reședințe secundare care aduc în comunitate câștiguri numai pe termen scurt nu contribuie la dezvoltarea durabilă; • Nerespectarea traseelor marcate; • Creșterea cantităților de deșeuri rămase în urma vizitatorilor; • Camparea aleatorie în zone sensibile dpdv. al biodiversității; • Creșterea necontrolată a nr. și aspectul acomodărilor turistice; • Apariția acomodărilor ne-tradiționale sau defectuos proiectate; • Apariția presiunilor generate de dezvoltarea excesivă a zonei Bran-Moieciu; • Eventualul eșec de a aduce infrastructura turistică la nivel European va duce la pierderea unor piețe turistice; • Instalarea unui sistem de măsuri prea restrictive privind conservarea biodiversității; • Introducerea unei taxe de intrare în parc excesivă.

Realizarea analizei SWOT ne răspunde la întrebarea: De ce este necesară dezvoltarea ecoturismului în PNPC și cum va ajuta acesta la conservarea biodiversității?

1. Influențe directe ale ecoturismului asupra conservării biodiversității:

- Prin caracteristica prietenoasă cu respectarea naturii propriie acestui gen de turism;
- Prin întoarcerea unor fonduri în sectorul conservării biodiversității;
- Prin caracterul organizat (excursie cu ghid) al ecoturismului care se va practica în P.C.

(respectarea traseelor stabilite, educarea vizitatorilor de către ghizi);

- Prin participarea la programe turistice în care vizitatorii să fie implicați direct în activități organizate de administrația PNPC;
- Se urmărește creșterea ponderii ecoturismului în detrimentul turismului de masă ceea ce duce la scăderea impactului negativ al celui de-al doilea;
- Oferă posibilitatea de a controla și limita activitățile care produc deteriorarea habitatelor (campinguri neautorizate, folosirea vehiculelor de teren în off road, a motocicletelor, a

bicicletelor și activităților de cățărare în zone sensibile.

2. Influențe indirecte:

- Dezvoltarea ecoturismului poate duce la creșterea nivelului de trai în comunități;
- Ecoturismul constituie cu siguranță o alternativă care poate suplimenta activitățile tradiționale;
- În mod indirect realizarea unor venituri din turism duce la scăderea interesului pentru dezvoltarea pășunatului în zona montană superioară;
- În general, realizarea de venituri din activități conexe duce la scăderea presiunii asupra resurselor naturale din zonă.

4. ACTIVITĂȚI MENITE SĂ SPRIJINE DEZVOLTAREA ECOTURISMULUI

Se urmărește creșterea ponderii ecoturismului în detrimentul turismului de masă ceea ce va duce la reducerea impactului asupra biodiversității. În acest sens se pune întrebarea: Cum se poate stabili capacitatea de suport a ecosistemelor pentru vizitatori?

Punctele de interes turistic din parc sunt rezultanta unei combinații de peisaje, biodiversitate, posibilități de recreație activă și activități tradiționale.

În timp ce existența populațiilor de carnivore mari este binecunoscută iar zona alpină a muntelui este foarte populară, în parc există de fapt mult mai multe atracții pentru vizitatori. Unul din scopurile prezentei strategii este de a reduce presiunile generate de vizitatori asupra zonelor de creastă și asupra zonelor de refugiu ale animalelor sălbatice și în același timp de a spori interesul pentru alte atracții.

Pe baza monitoringului biodiversității în PNPC, care se face anual având un caracter permanent, este necesară suprapunerea rezultatelor supravegherii turistice pe hărțile unde se evidențiază evoluția anuală a indicatorilor biodiversității. Se poate face astfel corelarea între intensitatea activităților turistice și unele semnale de alarmă la nivelul populațiilor vegetale și mai ales animale (ex: stresul produs animalelor mari”).

- Educarea vizitatorilor în spiritul responsabilității față de natură, reducerea cantităților de deșeuri din parc, rezolvarea problemelor generate de interferența cu viața sălbatică, rezolvarea câmpărilor neautorizate;

- Creșterea gradului de folosire a acomodărilor din comunitățile locale (pensiuni, cazări în case familiare);

- Încurajarea vizitatorilor pentru folosirea ghizilor specializați;

- Atragerea unui număr mai mare de vizitatori în parc, pe cât posibil și în afara sezonului de vârf;

- Încurajarea a cât mai multor vizitatori de a folosi transportul public și descurajarea în anumite zone a folosirii autoturismului;

- Orientarea fluxului de bani cheltuiți de vizitatori spre comunitățile locale în scopul susținerii produselor tradiționale locale (alimentare și nealimentare);

- Perfecționarea activității parcului în lucrul cu comunitățile locale în vederea realizării unei dezvoltări durabile a zonei.

Cea mai mare problemă pentru cazarea în și în jurul parcului este generată de existența fenomenului de camping haotic în afara unor campinguri autorizate și de calitatea slabă a campingurilor existente. În această direcție, parcul va urmări următoarele aspecte:

- Prevenirea câmpărilor neautorizate prin activitatea rangerilor și prin impunerea regulamentului parcului.

- Încurajarea dezvoltării unor campinguri de calitate, cu facilități de camping de până la 70 de corturi în următoarele zone: Curmătura, Plaiul Foi, Brusturet

- Transformarea și remodelarea construcțiilor existente în parc în scopul cazării de turiști este permisă și încurajată, cu condiția păstrării elementelor de arhitectură tradițională ale clădirilor.

- În cazuri justificate și tot în scopul realizării de facilități turistice, va fi permisă și extinderea construcțiilor existente, cu respectarea elementelor de arhitectură tradițională.

- Nu se vor încuraja construcțiile noi făcute de către cetățeni din afara comunităților locale în scopul creării unor „case de vacanță” sau reședințe secundare.

- Pentru evitarea alterării de proporții a aspectului natural în interiorul parcului trebuie încurajată folosirea capacităților de cazare din zonele limitrofe parcului (coridorul Bran-Rucăr, Sătic, Zărnești

Un factor cheie în dezvoltare a ecoturismului este realizarea unui program de dezvoltare a produselor tradiționale destinat să crească veniturile din comunitățile locale și să susțină financiar activități ale parcului. Administrarea parcului urmează să se implice în următoarele inițiative:

- Excursii complexe cu ghid în munte destinate să aibă un impact minim asupra mediului. Fiecare program va conține informații complexe despre traseu, relief, floră, faună ca parte integrantă a produsului turistic.

- Excursii ușoare cu ghid în munte cu vizitarea comunităților locale.

- Excursii specializate pe observarea florei și faunei cu vizitarea pădurilor virgine.

- Excursii în proiectul conservării biodiversității

- Programe de turism bazate pe ciclism și călărie - PNPC va defini câteva trasee unde aceste

activități vor fi permise iar administrarea efectivă a acestor activități va fi făcută de ghizi sau tur+ operatori privați.

- Observații la urs
- Observarea păsărilor
- Turismul de iarnă - Activități de ski fond, ski de tură, plimbări cu rachete de zăpadă se desfășoară deja în parc. Parcul va încuraja dezvoltări la scară mică a acestor activități care aduc venituri în comunitățile locale în sezonul de iarnă când celelalte activități turistice au un volum redus. Administrația parcului nu dorește însă să încurajeze ski-ul bazat pe instalații mecanice care afectează ecosistemele și caracterul natural al zonei. O strategie adițională ar trebui dezvoltată în viitor pentru a asista și reglementa dezvoltarea sporturilor de iarnă.
- Alpinism - Încurajarea alpinismul pe trasee deja stabilite, construirea unui perete de cățărare la centrul de vizitare din Zămești unde se vor desfășura cursuri de pregătire în alpinism și unde se vor putea efectua exerciții de cățărare sub îndrumarea specialiștilor din echipele Salvamont, dezvoltarea unor programe turistice legate de alpinism în colaborare cu specialiștii din echipele Salvamont.

Programe și categorii de acțiuni menite să sprijine dezvoltarea turismului

1. *Menținerea valorilor naturale și a curățeniei în zonă.* Realizarea acestor deziderate este esențială pentru sporirea atractivității parcului. Din acest motiv parcul colectează anual mai mult de 10-20 de tone de gunoai concentrate mai ales în zonele de campare și în jurul satelor. Această problemă va fi rezolvată în următorii 2-3 ani prin activitatea rangerilor și perfecționarea sistemelor de colectare a gunoaielor în comunitățile locale. Viitoarea taxă de intrare în parc va fi sursa principală de finanțare a colectării gunoaielor din PNPC.

2. *Programul de finanțări mici*

Programul de finanțări mici al proiectului conservării biodiversității finanțează proiecte scrise în comunitățile locale, proiecte dintre care o parte importantă sunt legate de turism. Vor fi astfel finanțate proiecte legate de instalarea unor campinguri, puncte de informare, pensiuni, acomodări la ferme individuale. Rolul principal al programului este de a stimula populația locală să dezvolte activități turistice în sate.

3. *Promovarea ideii de ecoturism* ca o alternativă la dezvoltarea economico-socială a comunităților și organizarea direcțiilor principale de acțiune legate de acest țel.

4. *Ajutorarea pe toate căile a autorităților locale în vederea reparării și înnoirii infrastructurii de bază din comunități: drumuri, facilități publice, comunicații și facilități de transport.*

CONCLUZII

Interesul Parcului Național Piatra Craiului în domeniul activităților turistice se leagă de *ecoturism ca singura formă de turism responsabil în natură* care respectă valorile acesteia și contribuie la menținerea ei neschimbată în timp (prin modul de desfășurare al activităților și prin întoarcerea unei părți din veniturile realizate în conservare). O componentă importantă ar trebui să o constituie ridicarea nivelului de trai al comunităților locale implicate în activitățile turistice (modalitate de reducere a presiunilor de tot felul pe care comunitățile locale le exercită asupra ariilor protejate).

Factor determinant în păstrarea mediului natural nealterat și în realizarea unei dezvoltări durabile capacitatea de suport a ecosistemelor capătă în cazul ariilor protejate o importanță deosebită, scopul principal al existenței acestora fiind conservarea biodiversității. Zonarea poate fi folosită atât pozitiv cât și negativ. Astfel vizitatorii pot fi încurajați să meargă în zone care sunt fizic sănătoase, robuste și unde pot contribui la economia locală și la fondurile de conservare ale parcului. Vizitatorii pot fi de asemenea descurajați în vizitarea unor zone fragile și a unor zone unde nu contribuie la fondurile de conservare și nici la economia locală.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Parcul Național Piatra Craiului – zonă de management model pentru conservarea populațiilor carnivore mari*, ICAS Brașov, 2003
2. *Strategia de dezvoltare a Parcului Național Piatra Craiului*, Parcul național Piatra Craiului, 2005
3. www.eco-romania.ro – Asociația de Ecoturism din Romania
4. www.pcr.ai.ro – Parcul Național Piatra Craiului